

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82802,Sobiczewski-Adam.html>
2022-10-05, 15:13

Sobiczewski Adam

SOBICZEWSKI Adam (21 VIII 1931, Skierniewice – 20 X 2017, Warszawa), fizyk. Syn Józefa i Stanisławy z domu Bednarek.

Uczył się w Gimnazjum im. Bolesława Prusa w Siedlcach, a maturę uzyskał w 1950 w siedleckim Liceum im. Stanisława Żółkiewskiego. Uczestniczył w finale Olimpiady Matematycznej i zaczął studiować jednocześnie na UW i na PW. W 1955 ukończył studia matematyki na UW, a rok później – studia na wydz. łączności PW ze specjalizacją w dziedzinie techniki fal ultrakrótkich. Następnie objął na tym wydziale obowiązki asystenta, a potem adiunkta. Na PW pracował jednak niedługo, ponieważ zafascynował się fizyką i w 1962 przeniósł do Instytutu Badań Jądrowych. Pod kierunkiem prof. Z. L. Szymańskiego specjalizował się w fizyce teoretycznej jądra atomowego. W czerwcu 1964 uzyskał na UW stopień doktora na podstawie rozprawy *Oddziaływanie wzbudzeń oscylacyjnych z obrotem jądra*. W Instytucie Badań Jądrowych, którego nazwa się zmieniała – obecnie jest to Narodowe Centrum Badań Jądrowych – S. pracował do końca życia. Uzyskał tam habilitację (1969), tytuł profesora nadzwyczajnego (1976) i profesora zwyczajnego (1989). Był członkiem PAN (od 1998 korespondentem, od 2014 rzeczywistym) oraz PAU (od 1997 korespondentem, od 2013 członkiem czynnym).

S. badał najpierw, we współpracy z Januszem Dąbrowskim, jądrowy potencjał optyczny. Potem zajął się zagadnieniami struktury jądra i jego deformacjami. Najwięcej uwagi poświęcił jądrom najcięższym. Przewidział istnienie dość stabilnych jąder zdeformowanych w okolicy podwójnie magicznego jądra z $Z = 108$ i $N = 162$ (tj. złożonego z 108 protonów i 162 neutronów). Te przewidywania zostały potwierdzone eksperymentalnie, kiedy w GSI Darmstadt zsyntetyzowano (w 1994) jądra mające $Z = 110$ i $Z = 111$.

Do swych najważniejszych osiągnięć S. zaliczał następujące prace: 1) przewidzenie (wspólnie z D. A. Arseniewem i V. G. Sołowiowem) nowego obszaru jąder zdeformowanych w otoczeniu rutenu o liczbie masowej około 100 [Equilibrium Deformations of Neutron-Rich Nuclei in the $A \cong 100$ Region, „Nucl. Phys.” A 139, 269 (1969)]; 2) Closed Shells for $Z > 82$ and $N > 126$ in a Diffuse Potential Well (współautorzy: F. A. Garejew i B. N. Kalinkin), „Physics Letters” 22, 500 (1966); 3) Deformed Superheavy Nuclei (współautorzy: Zygmunt Patyk i Stefan Ćwiok), „Physics Letters” B 224, 1 (1989); 4) Ground State Properties of the Heaviest Nuclei Analyzed in a Multidimensional Deformation Space (współautor Z. Patyk), „Nucl. Phys.” A 533, 132 (1991); 5) Spontaneous-Fission Half-Lives of Deformed Superheavy Nuclei (współautorzy: Robert Smolańczuk i Janusz Skalski), „Phys. Rev.” C 53, 1871 (1995).

Wprowadzone przez S. i jego współpracowników pojęcia „podwójnie magiczne jądro zdeformowane” oraz „zdeformowane jądra superciężkie” weszły do nomenklatury fizyki jądrowej.

S. należał do najwybitniejszych uczonych polskich, rozpoznawalnych na całym świecie. Otrzymał m.in. Nagrodę Fundacji na rzecz Nauki Polskiej (1995), Nagrodę im. Georgija Nikołajewicza Florowa (zespołową) Zjednoczonego Instytutu Badań Jądrowych w Dubnej (1997), Nagrodę Fundacji Alfreda Jurzykowskiego (1997), doktorat honorowy UMCS (2001). W celu uhonorowania 70. rocznicy jego urodzin w 2003 wydany został specjalny, liczący 350 stron numer „Acta Physica Polonica” B (tom 34, nr 3), w którym uczniowie, współpracownicy i przyjaciele S. z całego świata omówili w 23 artykułach różne aspekty fizyki jądrowej, do której rozwoju jubilat wniósł poważny wkład.

S. był wybitnym nauczycielem i wychowawcą młodych fizyków. Miał wielkie zasługi pełniąc przez 26 lat (1977–2003) funkcję redaktora naczelnego czasopisma Polskiego Tow. Fizycznego „Postępy Fizyki”. Od 2003 był jego redaktorem honorowym. Opublikowane tam rozmowy z wybitnymi fizykami polskimi zostały z jego inicjatywy wydane w formie książkowej pod tytułem *Fizycy wspominają* (Kraków 2014).

„Acta Physica Polonica” B, t. 34, 2003, nr 3; *Członkowie
Polskiej Akademii Nauk. Informator*, Warszawa 2011.

Andrzej Kajetan Wróblewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)